

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de Sparrenburg opnieuw voor militaire doeleinden gebruikt. Met uitzondering van de toren werd de burcht verwoest door een bombardement op 30 september 1944. De burcht was pas in mei 1949 weer toegankelijk voor bezoekers na een beperkte wederopbouw.

Na omvangrijke restauratiewerken imponeert de burcht vandaag weer in zijn historische gestalte. In de maanden april tot oktober kunnen bezoekers het uitgebreide ondergrondse gangensysteem exploreren, de toren beklimmen en zo genieten van het uitzicht over de stad en het ommeland.

Voor informatie: tel. (05 21) 13 67 956

Met haar omvangrijke menukaart nodigt het in de burcht gelegen restaurant Sparrenburg uit tot gezellig verpozen. Bent u op zoek naar een geschikte omgeving voor een huwelijk of een familiefeest? Dan kan u terecht in onze zaal of de burchtkamer. **Voor informatie: tel. (05 21) 6 59 39**

Een bijzondere attractie is het Sparrenburgfeest met middeleeuwse markt en gevarieerd programma dat jaarlijks eind juli plaatsvindt op de burcht. Tijdens dit driedaags spektakel wordt de geschiedenis en cultuur van de late Middeleeuwen geëvoceerd.

Voor meer informatie over het feest, maar ook over rondleidingen of huur van de onderaardse gangen, neem contact op met

**Bielefeld
MARKETING**

Willy-Brandt-Platz 2
33602 Bielefeld
Tel. (05 21) 51 61 02
Fax (05 21) 51 61 63
info@bielefeld-marketing.de
www.bielefeld.de
www.sparrenburg.info

Midden 9^e eeuw: Eerste vermelding van nederzetting “im Bielefelde”

1214: Graaf Herman IV van Ravensberg sticht de stad Bielefeld

1240 – 1250: Graaf Ludwig van Ravensberg geeft opdracht tot de bouw van de burcht; eerste vermelding van de burcht in 1256

1346: Graaf Gerard van Julich wordt door een huwelijk de nieuwe eigenaar

1511: Hertog Johan III van Cleve erft de Sparrenberg samen met het graafschap Ravensberg en wordt de nieuwe eigenaar

1609: Na het overlijden van Johan Willem van Cleve wordt de Sparrenberg gemeenschappelijk bezit van marktgraafschap Brandenburg en hertogdom Palz-Neuburg

1615: Nederlandse troepen bezetten de Sparrenburg

1623: Spaanse troepen bezetten de Sparrenburg

1626 – 1642: Opeenvolgende belegering van de burcht tijdens de Dertigjarige Oorlog door Spaanse, Hollandse, Zweedse en Franse troepen

1647: Bezitters van hertogdom Palz-Neuburg geven de burcht over aan graafschap Brandenburg

1679: Vergeefse aanval van de burcht van Franse troepen op 6 juni

1760: Tijdens de Zevenjarige Oorlog (1756–1763) heeft de burcht de als magazijn gediend

1879: De stad Bielefeld koopt de ruïne voor 8.934,90 mark op 19 mei

1884: Op 3 juli vindt voor het eerst het Sparrenburgfeest plaats

1900: Feestelijke inhuldiging van het standbeeld van de Grote Koervorst op 6 augustus, in aanwezigheid van keizer Willem II

1944: Op 30 september vernieling van de burcht – op de toren na – door een bombardement

1949: Openstellen van de Sparrenburg voor bezoekers

1996: Na dertig jaar einde van de restauratiewerken

2005: Start van nieuwe restauratiewerken

Uitgever: Bielefeld Marketing GmbH met dank aan het stedelijk archief en het Historisch museum van Bielefeld

Verantwoordelijk: Hans-Rudolf Holtkamp

Redactie: Meike Bollhorst

Vertaling: Jan Collet/Ulrike Renz

Vormgeving: Geyer Gestaltung, Werbung & Kommunikation GmbH, Bielefeld

Foto's: Stadtarchiv und Landesgeschichtliche Bibliothek Bielefeld, Bielefeld Marketing GmbH, Chr. Schulz, D. Wittig

Drukker: Druckerei Tiemann, Bielefeld
December 2007

Bielefeld

DE SPARRENBURG

DOOR DE EEUWEN HEEN

DE BOUW VAN DE SPARREBURG

Ergens tussen 1240 en 1250 is de burcht gesticht op een rotswand, de Sparrenberg. In het jaar 1256 wordt de naam van de burcht voor het eerst vermeld in een oorkonde. Bouwheer graaf Ludwig van Ravensberg maakt van de burcht de residentie van de landsheer en zijn gevolg, en het bestuurscentrum van het graafschap. Ook garandeerde de vesting een veilige doorgang door het Teutoburger Woud en beschermde de pas gestichte stad Bielefeld (1214).

Schets van het ruiterzegel van graaf Bernard van Ravensberg

De naam Sparrenburg gaat terug op het wapenschild van de graaf van Ravensberg, dat drie rode sparren toont op een zilveren achtergrond.

De middeleeuwse burcht was eerst een eenvoudig rechthoekig bouwwerk van 45 meter op 80 meter. Door latere bouwkun-

dige ingrepen is er van deze oorspronkelijke contouren nog weinig te zien. Aan de kant met de toegangspoort zorgde een droge gracht met ophaalbrug voor de beveiliging van de burcht. Een schildmuur – een hoge en dikke muur – met in het midden de burchttoren, deelde het complex op in een voorburcht en een hoofdburcht. De voorburcht omvat de stallingen, de vertrekken voor de soldaten en de ateliers. De hoofdburcht omvat de representatieve grote zaal (Duits: Palas) met de woon- en ontvangstvertrekken, met uitzicht op de stad Bielefeld.

De uitvinding van het kanon had tot gevolg dat de Sparrenburg in de loop van de vijftiende eeuw uitgebouwd werd tot een versterkte vesting. Op elke hoek van de burcht plaatste men een groot rondeel met een platform en schietkamers. Binnen in de rondelen waren er nog kazematten, bedoeld voor de opslag van munitie, de huisvesting van manschappen, ateliers en zelfs een bakkerij.

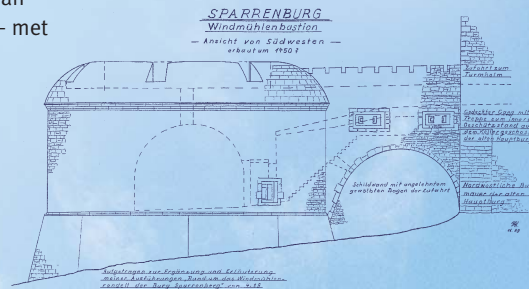
BURCHT IN VERVAL

Ansicht van de Sparrenburg, tekening van Th. Walther 1828

Uitzicht op de Sparrenberg, circa 1890

Tekening van een reconstructie van het windmolenrondeel (gebouwd in de vijftiende eeuw), F. K. Wittenborn 1989

Door de eeuwen heen heeft de Sparrenburg vele bezitters en regenten gekend. Zo werd in het jaar 1647 – een jaar voor de Vrede van Munster – door het Verdrag van Düsseldorf de erfopvolging tussen de hertogdommen Gulik en Kleef geregeld. Grote Keurvorst Frederik Willem van Brandenburg, de winnaar van de Dertigjarige Oorlog, bouwde toen de vesting uit tot zijn residentie.

Maar in de loop der jaren zette het verval in.

Tussen 1743 en 1877 werd de burcht gebruikt als Amtshaus en als gevangenis.

Het verval werd nog versneld door een verordening uit 1775 van Frederik de Grote om de stenen van de buitenmuren te verwijderen en er de vandaag nog bestaande kazerne in de Hans-Sachs-Straße mee te bouwen.

HERONTDEKKING IN DE NEGENTIENDE EEUW

Vanaf het midden van de negentiende eeuw werd de Sparrenburg herontdekt. Maar niet langer als militair object zoals in het verleden, maar nu als historisch erfgoed. Met de hulp van sponsors startte men vanaf het jaar 1842 met de herbouw van de vervallen toren. Toen de stad Bielefeld het hele complex voor 9.000 mark kon kopen van het land Pruisen – een koopje gezien de geschatte waarde van 70.000 mark – ging de burcht over in stedelijk bezit.

Toegangspoort naar het burchtplein (1890)

Vanaf toen is de Sparrenburg uitgegroeid tot het kenteken van de stad Bielefeld en werd de burcht een geliefd doel voor een uitstapje van haar inwoners en bezoekers.

Op de binnenplaats staat het standbeeld van de Grote Keurvorst, dat de laatste graaf van Ravensberg en toenmalig keizer Willem II de stad schonk en dat op 6 augustus 1900 feestelijk werd ingehuldigd.

